

Παρεμβατική γονιμοποίηση: Διεθνείς και κρατικές νομοθετικές ρυθμίσεις

/ [Πεμπτούσία](#)

Η ανάγκη της παρέμβασης του νομοθέτη κατέστη επιτακτική μετά το 1985 και είχε ως συνέπεια την εμφάνιση διεθνών και κρατικών νομοθετικών ρυθμίσεων, που διακρίνουν το επιτρεπτό από το μη επιτρεπτό, θέτουν κανόνες, προϋποθέσεις και περιορισμούς για τη χρησιμοποίηση των αναπαραγωγικών τεχνικών και επιβάλλουν κυρώσεις για κάθε παραβίαση.

Η απάντηση στα ερωτήματα και τα διλήμματα και η ικανοποίηση της ανάγκης για θέσπιση κανόνων, που προέκυψαν μέσα από το δημόσιο διάλογο αναζητήθηκε σε διεθνές και εθνικό επίπεδο στην ιατρική ηθική, σε επαγγελματικούς κώδικες δεοντολογίας, οι οποίοι περιελάμβαναν κανόνες περιοριστικούς της συμπεριφοράς των επαγγελματιών της υγείας και των ερευνητών κι εξασφάλιζαν συνοχή του επαγγέλματος, προστασία του δημόσιου συμφέροντος κι εξυπηρέτηση των ερευνητικών και θεραπευτικών σκοπών και σε αρχές (π.χ. αξιοπρέπειας και ελευθερίας του ανθρώπου) προερχόμενες από κανόνες ασφαλείας που θέσπιζαν οι επιστήμονες και από τη βιοηθική, οι οποίες στηρίζονταν στα δικαιώματα του ανθρώπου και ταυτόχρονα στήριζαν αυτά^[1].

Η αναζήτηση αυτή είχε ως στόχο ν' αντιμετωπίζεται η παρατηρούμενη κινητικότητα στο χώρο της παρεμβατικής γονιμοποίησης με ένα ευλύγιστο και χαλαρό κανονιστικό πλαίσιο και να μην αποκρυσταλλώνεται νομοθετικά η εξέλιξη των παρεμβατικών αναπαραγωγικών τεχνικών[2]. Ωστόσο, οι ηθικές επιταγές, οι γνωμοδοτήσεις, οι συστάσεις και οι αποφάσεις των «Επιτροπών Βιοηθικής» και οι επιταγές της ιατρικής ηθικής και της επαγγελματικής δεοντολογίας δεν ήταν δυνατό ν' αντιμετωπίσουν όλα τα προβλήματα και ν' απαντήσουν σ' όλα τα ερωτήματα που ανέκυπταν από την εφαρμογή της παρεμβατικής γονιμοποίησης και αναδείχτηκε μέσα από το δημόσιο διάλογο η ανάγκη της παρέμβασης του νομοθέτη.

Έπρεπε λοιπόν ο νομοθέτης να παρέμβει για να διαχειριστεί νομικά την εφαρμογή των αναπαραγωγικών τεχνικών, να ασκήσει έλεγχο και να προλάβει την αυθαιρεσία στην εφαρμογή και τις επιπτώσεις αυτών στη ζωή[3] και να δώσει νομικές λύσεις με τη μεγαλύτερη δυνατή κοινωνική αποδοχή και επιδοκιμασία, που δεν θα εμπεριέχουν τον κίνδυνο να χαρακτηριστούν αναχρονιστικές μετά από μικρό χρονικό διάστημα[4], σε θέματα αφορούντα τα πρόσωπα που μπορούν να καταφύγουν σε παρεμβατική γονιμοποίηση, το απόρρητο της ταυτότητας του δότη, την παρένθετη μητρότητα, τον καθορισμό της έννοιας της μητρότητας και της πατρότητας, την κρυοσυντήρηση γεννητικού υλικού και των αχρησιμοποίητων εμβρύων, τη δυνατότητα μεταθανάτιας γονιμοποίησης[5]. Το έργο αυτό θα το επιτελούσε με το να υποδείξει εφαρμογές και ερμηνείες του ισχύοντος δικαίου και με το να καταρτίσει μια νομοθεσία[6] περιλαμβάνουσα προϋποθέσεις, περιορισμούς και απαγορεύσεις[7], η οποία δεν θα προκαλεί το κοινωνικό σύνολο[8] και θα είναι ανοιχτή στο μέλλον.

Η ανάγκη της παρέμβασης του νομοθέτη έγινε επιτακτική μετά το 1985. Αυτό είχε ως συνέπεια την εμφάνιση διεθνών και κρατικών νομοθετικών ρυθμίσεων, που διακρίνουν ανάμεσα στο επιτρεπτό και μη επιτρεπτό της παρεμβατικής γονιμοποίησης[9], θέτουν κανόνες, προϋποθέσεις και περιορισμούς για τη χρησιμοποίηση των δυνατοτήτων που αυτή παρέχει κι επιβάλλουν άμεσες κυρώσεις για κάθε παραβίαση[10] κι επιπλέον ρυθμίζουν τις οικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις, που προκύπτουν από την εφαρμογή της, με τη βεβαιότητα και την ασφάλεια που παρέχει το δίκαιο.

Οι διεθνείς και οι κρατικές νομοθετικές ρυθμίσεις για την παρεμβατική γονιμοποίηση αποτελούν μέρος του βιοδικαίου, ενός νέου δικαίου, που άρχισε να διαμορφώνεται σταδιακά με τη μετατροπή των κανόνων της βιοηθικής σε κανόνες δικαίου στη δεκαετία του 1990 έχοντας ως αφετηρία το ζήτημα του επιτρεπτού ή μη της κλωνοποίησης και τα αφορούντα το ζήτημα αυτό κείμενα που ψηφίστηκαν

σε διεθνές και κρατικό επίπεδο και πηγή άντλησης κανόνων και ηθικοπολιτικών αρχών και αξιών τη βιοηθική, τους επαγγελματικούς κώδικες δεοντολογίας, τη νομολογία των δικαστηρίων, τις γνωμοδοτήσεις, τις συστάσεις και τις αποφάσεις Επιτροπών και ανεξάρτητων Αρχών Βιοηθικής και Δεοντολογίας. Ανήκουν δηλαδή σ' ένα εξελισσόμενο σύνθετο διακλαδικό δίκαιο που περιλαμβάνει κανόνες δικαίου, οι οποίοι αντιμετωπίζουν ιδιόμορφα και περίπλοκα προβλήματα προκύπτοντα από τις εφαρμογές και τ' αποτελέσματα της βιοϊατρικής επιστήμης και της βιοτεχνολογίας, θέτουν όρια στην ανάπτυξη αυτών, διαχειρίζονται και αντιμετωπίζουν κοινωνικές συνέπειες και ρυθμίζουν κοινωνικές σχέσεις προκύπτουσες από τις εφαρμογές και τ' αποτελέσματά τους κι έχει ως στόχο την ανάπτυξη της νομικής σκέψης που αφορά τη βιοϊατρική επιστήμη και τις βιοτεχνολογικές εφαρμογές της[11].

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] Μ. Μητροσύλη, *ό.π.*, σελ. 176-186.

[2] Γ. Κατρούγκαλος, *Το δικαίωμα στη ζωή και στο θάνατο*, (Αθήνα - Κομοτηνή 1993), σελ. 119.

[3] Μ. Μητροσύλη, *ό.π.*, σελ. 186, 187.

[4] Ε. Κουνουγέρη - Μανωλεδάκη, *ό.π.*, σελ. 152.

[5] Κ. Κουμάντος, *ό.π.*, σελ. 49.

[6] Ε. Κουνουγέρη - Μανωλεδάκη, *ό.π.*, σελ. 152.

[7] Γ. Κουμάντος, *ό.π.*, σελ. 44.

[8] Ε. Κουνουγέρη - Μανωλεδάκη, *ό.π.*, σελ. 152.

[9] Μ. Μητροσύλη, *ό.π.*, σελ. 178, 187.

[10] Γ. Κουμάντος, *ό.π.*, σελ. 44.

[11] Μ. Μητροσύλη, *ό.π.*, σελ. 187-192.

Παρατήρηση: Συνεχίζουμε την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης σχετικά με την Παρεμβατική Γονιμοποίηση της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή - διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου